

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดในเรื่องเสรีภาพและระบอบการปกครอง

จิ้งจาดส์ รูสโซ นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสกล่าวว่า
"มนุษย์ไม่ได้เลวร้ายเท่าไร มนุษย์มีสิทธิตาม
ธรรมชาติ เช่น ความอิสระเสรี แต่ธรรมชาติของมนุษย์
ได้ลดถอยลงไปเพราะสังคม สังคมจะเจริญขึ้นหรือไม่อยู่
ที่สถาบันของสังคม การปกครอง และ เศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่"

ศาสตราจารย์วิลเลียม แมคคอร์ต มีความเห็นว่ามนุษย์นั้นโดยสัญชาตญาณ
แล้วมีความต้องการ "เสรีภาพ" (Freedom) 2 ประการคือ

1. เสรีภาพที่ปลอดจากการปกครองแบบทรราช (Freedom from Tyranny) ซึ่งจะต้องคิดถึงความหมายกว้าง คือ ให้ออกจากการปกครองที่กดขี่
ไม่เป็นธรรมในรูปแบบและในทุกระดับของสังคม ไม่ใช่ในระดับชาติเพียงอย่างเดียว
แม้แต่การปกครองที่ไม่เป็นธรรมในครอบครัว หรือสถานที่ทำงาน ก็จะทำให้เกิด
ความต้องการที่พัฒนา หรือความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นเดียวกัน

2. เสรีภาพที่ปลอดจากความต้องการ (Freedom from Wants) ซึ่งหมายถึงความต้องการที่จะมีปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด
เท่าที่จะทำได้ ซึ่งในตอนแรกก็คงต้องการเพียงปัจจัย 4 ที่จำเป็นเท่านั้น เมื่อ
มีครบแล้ว ก็อาจขยายความต้องการต่อปัจจัยอื่น ๆ ต่อไปอีก Abraham Maslow
อธิบายความต้องการของมนุษย์โดยมีสาระสำคัญอันเป็นสมมติฐานอยู่ 3 ประการคือ

1. มนุษย์ทุกคนนี้มีความต้องการอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด ตราบใดที่ยัง
มีชีวิตอยู่

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วก็จะไม่มีแรงจูงใจสำหรับ
พฤติกรรมนั้นต่อไปอีก

3. ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับจากต่ำไปหาสูง ในขณะที่
ความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา

สัณชาตวิทยาทั้ง 2 ประการนี้ ผลักดันให้มนุษย์ปรับปรุงพัฒนาการเมือง และการเศรษฐกิจตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และจะยังมีการพัฒนาต่อไปอีกในอนาคต

การพัฒนาดังกล่าวทำให้มีการจัดระบบขึ้น ดังนั้นสังคมของแต่ละชนชาติ จึงค่อย ๆ มีระบบการเมืองและระบบเศรษฐกิจตามทัศนคติที่แตกต่างกันขึ้นมา ซึ่งแต่ละระบบก็จะสร้างสถาบันทางการเมือง และสถาบันทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันขึ้นมา เช่นระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยก็จะมีสถาบันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ระบบการเมืองแบบเผด็จการ ซึ่งทางด้านเศรษฐกิจก็จะมีลักษณะของความแตกต่าง เช่นนี้ เช่นเดียวกัน

ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าว อาจแยกออกได้ 2 ประการ คือ

1. กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ หมายถึง กฎธรรมชาติที่มีอยู่แล้วและมนุษย์นั้นได้กำหนดกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับธรรมชาตินั้น ๆ
2. กฎเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีอยู่มากมายและทั่วไป เช่นการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมืองโดยบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

เมื่อเราทราบเช่นนี้ ก็สามารถคาดการณ์ได้ว่า พัฒนาการหรือความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง และทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในอนาคตก็ต้องเป็นไปตามแนวทางของกฎเกณฑ์ 2 ประการ ดังกล่าวอย่างแน่นอน

ศาสตราจารย์วิลเลียม แมคคอร์ด⁴ กล่าวอีกว่า สังคมใดที่มีลักษณะเผด็จการให้ดูจากสถาบันทางการเมือง คือ

1. บุคคลชั้นสูง กลุ่มเล็ก ๆ จะเป็นผู้ตัดสินใจทางการเมืองโดยไม่มีสถาบันใดมาตรวจสอบว่าตรงกับความต้องการของประชาชนหรือไม่
2. รัฐบาลเผด็จการปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย หรือยอมรับว่ากฎหมายมีอำนาจเหนือความต้องการของรัฐบาล

⁴ McCord William, Evolution of Developing Societies. The Springtime of Freedom, New York Oxford University Press 1965. page 4

3. รัฐบาลควบคุมสถาบันทางการเมืองทั้งหมด และบังคับให้ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาล
4. รัฐบาลปฏิเสธการวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์ และในที่ประชุมทางการเมือง
5. รัฐบาลไม่ยอมให้ "ความเป็นส่วนตัว" โดยจะสอดส่องประชาชนทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และกิจกรรมในครอบครัว

จากแนวคิดทั้ง 5 ประการนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้นำทางการเมืองประสงค์จะรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางการปกครอง (Centralism) โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ และกลายเป็นปัญหาสร้างความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

2.2 แนวความคิดการอพยพโยกย้ายถิ่น

การอพยพของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งเข้าไปอยู่ในสังคมอื่น ซึ่งอาจจะเป็นการลี้ภัยทางการเมือง หรือการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายซึ่งเป็นการอพยพในระดับบุคคลหรือ ครอบครัวโดยไม่ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ

William Petersen⁵ นักประชากรศาสตร์ของอเมริกัน ได้ให้แนวคิดของการอพยพโยกย้ายถิ่นของประชากรตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งลักษณะการอพยพโยกย้ายถิ่นของประชากรออกเป็น 5 ลักษณะ

2.2.1 การอพยพแบบดั้งเดิม (Primitive migration) เป็นการอพยพโยกย้ายถิ่นของชนในอดีตเพื่อแสวงหาอาหาร ร่อนเร่เลี้ยงสัตว์ เป็นการย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อการดำรงชีวิตรอด มีที่หากินที่สมบูรณ์กว่าเดิม ปัจจุบันการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมืองเพื่อแสวงหาวิธีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ ก็ถือว่าอยู่ในลักษณะนี้

2.2.2 การอพยพโยกย้ายถิ่นโดยถูกบังคับ (Force Migration) เป็นการย้ายถิ่นโดยถูกบังคับ อาจจะถูกบังคับโดยรัฐบาล หรือผู้มีอิทธิพลบางกลุ่ม เช่น พวกนาซีบังคับให้พวกยิวอพยพไปอยู่รวมกันยังที่อยู่หนึ่ง พวกพ่อค้าทาสไปบังคับกวาดต้อนพวกผิวดำจากอาฟริกามาขายที่สหรัฐอเมริกา

2.2.3 Impelled Migration เป็นการบังคับ หรือกระตุ้นให้อพยพ เช่นกัน แต่ผู้ที่ถูกบังคับยังมีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะอยู่หรือจะไป เช่นพวกอพยพลี้ภัยหรือหนีปัญหาต่าง ๆ ทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา หรือเกิดจากพลังผลักดันทางด้านการเมือง

⁵ Petersen William. Population. 2 ed. London :
McMillan, 1969.

2.2.4 การอพยพโดยเสรี (Free Migration) เป็นการอพยพของปัจเจกชนโดยเสรี อาจเกิดจากแรงจูงใจจากภายนอก เช่น โดยตำแหน่ง การงาน รายได้ หรือเพื่อผจญภัย การอพยพโดยเสรีขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของตัวปัจเจกชนเองและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการย้ายถิ่นก็เป็นของตนเองด้วย การอพยพโดยเสรีนำไปสู่การอพยพในลักษณะที่ 5

2.2.5 การอพยพแบบชนจำนวนมาก (Mass Migration) สืบเนื่องมาจากการอพยพแบบเสรี ซึ่งย้ายถิ่นเข้าไปบุกเบิกหรือผจญภัยในถิ่นที่อยู่ใหม่ จูงใจให้คนจำนวนมากย้ายถิ่นตาม เช่น การค้นพบทวีปอเมริกา การขุดพบทอง มีผลจูงใจให้ประชาชนย้ายถิ่นเข้าไปอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

สำหรับสาเหตุที่ต้องการย้ายถิ่นที่เดิมไปอยู่ยังที่ใหม่ ได้แก่ การย้ายเพราะปัจจัยผลักดัน (Push Factors) และปัจจัยดึงดูด (Pull Factors)

สุภางค์ จันทวานิช ได้วิเคราะห์การตัดสินใจอพยพของประชากรตั้งแต่นั้นนับตั้งแต่ปี 1975 ซึ่งเป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในประเทศเวียดนาม เขมร ลาว ไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ได้เกิดจากการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ในหมู่ประชากรจากสามประเทศนี้กล่าวคือ

"... เหตุใดประชากรจำนวนมาก จึงตัดสินใจอพยพออกจากบ้านเกิด เมืองนอนของตนและลี้ภัยไปอยู่ประเทศอื่น เหตุผลที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองนั่นเอง ประชาชนในประเทศเหล่านี้ซึ่งเคยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย หรือกึ่งประชาธิปไตยต่างมีความหวาดวิตก ไม่แน่ใจในอนาคตของชีวิตเชิงการเมืองและในเชิงเศรษฐกิจของตน จึงตัดสินใจละทิ้งประเทศของตน...."

จากแนวคิดของการอพยพดังกล่าวนี้มีมูลเหตุของการลักลอบเข้าเมืองของคนต่างด้าวส่วนใหญ่นี้มี 2 ลักษณะคือ Impelled Migration ที่เกิดจากแรงผลักดันภายในประเทศ และ Free Migration ที่เกิดจากแรงจูงใจนอกประเทศ^๑

^๑ สุภางค์ จันทวานิช. วารสารเอเชียรายนี้เกี่ยวกับผู้อพยพลี้ภัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 2536: หน้า 23.

2.3 แนวคิดเรื่องเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์

ความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และเผ่าพันธุ์ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนในรัฐเดียวกันต้องมาบาดหมางใจ กระทบกระถังกันจนลุกลามเป็นสงคราม

จรรยา สุภาพ ได้อธิบายรัฐที่มีชนหลายเผ่าว่า

" รัฐเอกราชจำนวนไม่น้อยที่มีประชาชนในประเทศประกอบด้วยเผ่าชนหลายกลุ่ม...การเมืองของประเทศแบบนี้ มีแนวโน้มที่จะแตกแยกโดยเฉพาะกิจการภายในประเทศ แล้วยังมีความแตกต่างกันในเรื่องระดับชั้นในทางสังคม (Social Strata) อีกด้วย ความขัดแย้งก็น่าจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุ 2 ประการคือ

1. การไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ
2. ความตึงเครียดในสังคม คือความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้น..."⁷

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ให้แนวคิดว่า...

"การรบพุ่งเป็นสงครามภายในนั้นกำลังมีอยู่ในประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกาหลายประเทศที่เป็นเช่นนี้ ก็เห็นจะเป็นเพราะคนในประเทศแอฟริกา ประกอบด้วยชนหลายเผ่าพันธุ์แล้วมารวมเป็นประเทศเดียวกัน ด้วยเหตุผลทางการเมือง ในที่สุดความแตกแยกกันระหว่างเผ่าพันธุ์นั้นก็ไม่สามารถทำให้คนกลมเกลียวกันได้ เกิดผลประโยชน์ขัดกัน และเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องวิวาทระหว่างเผ่า จนเกิดเป็นสงครามฆ่าฟันกันที่เป็นข่าวอยู่ขณะนี้..."⁸

⁷ จรรยา สุภาพ. ระบบการเมืองเปรียบเทียบ. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. หน้า 326, 331.

⁸ คึกฤทธิ์ ปราโมช. สยามรัฐ. คอลัมน์ ซอยสวนพลู, 28 ตุลาคม 2536.

จากแนวความคิดของ 2 ท่านนี้ สามารถนำมาเปรียบเทียบกับปัญหาการขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ กันเอง และต่อชาวพม่าแท้ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงขณะนี้ที่ปรากฏเป็นข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์และทางโทรทัศน์อยู่เสมอ ๆ

2.4 แนวความคิดในเรื่องเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับการเมือง เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือปัจจัยหรือตัวแปรทางเศรษฐกิจ อาจเป็นได้ทั้งเหตุและผลของปัจจัยหรือตัวแปรทางการเมือง แต่การเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เงินเฟ้อหรือคนว่างงานมาก อาจเป็นสาเหตุให้เกิดการจลาจลทางการเมืองจนถึงขั้นต้องเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ได้ หรือในทางกลับกันหากเกิดความวุ่นวายทางการเมืองก็อาจทำให้ทางเศรษฐกิจทรุดโทรมลงได้⁹

อนึ่ง จากการศึกษาของ Seymour M. Lipset พบว่าประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าจะมีความเจริญมั่นคง ประชาชนมีพื้นการศึกษาสูง ประเทศนั้นมีโอกาสที่จะเป็นประชาธิปไตยได้ แต่ในทางกลับกันถ้าประเทศใดประสบความเสียหายทางเศรษฐกิจอันเกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก และยังไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น รวมทั้งไม่สามารถรักษาความเชื่อถือ ความศรัทธาจากประชาชนที่มีต่อสถาบันการเมือง ประเทศนั้นก็ประสบความวุ่นวาย ตัวอย่างเช่น ประเทศพม่าประสบความเสียหายทางเศรษฐกิจ หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่นานนักเพราะเป็นสมรภูมิของญี่ปุ่นและอังกฤษ จึงปิดประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในโดยหันไปใช้แนวทางลัทธิสังคมนิยมใช้ระบบการเมืองเป็นแบบอำนาจนิยมโดยการนำของกองทัพ การทำลายระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาประเทศโดยระบบราชการ ยึดกิจการต่าง ๆ ทางธุรกิจมาเป็นของรัฐ ไม่ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และรัฐเป็นผู้วางแผนการกำหนดแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจของทุก ๆ ด้าน จึงส่งผลให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างเชื่องช้า ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาทต่อคนต่อปี เพราะขาดการจ้างงานและไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ทำกิน

---

⁹ เอกสารการสอนชุดวิชา เศรษฐกิจกับการเมือง มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช. หน่วยที่ 1-8. หน้าที่ 8.

วีระศักดิ์ พุทธะกุล กล่าวว่

"... เนื่องจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศประกาศ
ไม่ยอมให้ความช่วยเหลือหรือปล่อยเงินกู้ให้แก่รัฐบาลพม่า
จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและด้านสิทธิ
มนุษยชนภายในพม่า แต่สำหรับรัฐบาลพม่าแล้วเชื่อว่าหาก
ไม่มีการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจก่อน ย่อมไม่มีการแก้ไข
ปัญหาและพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ต่อไป..."¹⁰

ชาวพม่าทั้งหลายทั้งในเมืองหลวงและชนบท จึงยากจนข้นแค้นกันทั่วหน้า
จึงเป็นปัจจัยผลักดันทาง เศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เดินทางออกนอกประเทศ

จากแนวคิดในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ระบอบการปกครอง ความแตกต่าง
ทางเชื้อชาติ รวมทั้งระบบทางเศรษฐกิจที่ล้มเหลว ย่อมเป็นเงื่อนไขผลักดันให้มนุษย์
ทุกหมู่เหล่า "ตัดสินใจ" อพยพจากถิ่นฐานของตนเองและสามารถใช้เป็นแนวทาง
สนับสนุนข้อสมมติฐานถึงสาเหตุการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายว่าเกิดจากแรง
ผลักดันเป็นปัจจัยสำคัญแรก เพื่อนำไปประกอบการศึกษาต่อไป

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์¹¹ ได้ชี้สาเหตุของการอพยพเข้าสู่ประเทศไทยของผู้
พลัดถิ่นชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าไว้ 2 ประการคือ

1. ปัจจัยเป็นเหตุผลผลักดัน (Push Factors) ผู้พลัดถิ่นส่วนใหญ่พา
กันหลบหนีความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในพม่า ซึ่งมีมากมายหลายสาเหตุด้วยกันทำสำคัญ
ไว้ได้แก่

1.1) ปัญหาด้านการเมือง ในพื้นที่ชายแดนพม่าส่วนใหญ่อยู่ภายใต้
อิทธิพลของชนกลุ่มน้อยที่เป็นกบฏต่อรัฐบาลพม่า กำลังกบฏกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้อาศัย
บรรดาชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เป็นฐานในการส่งกำลังบำรุง มีการเก็บภาษีในเขตที่ตน

¹⁰ วีระศักดิ์ พุทธะกุล. เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงย่างกุ้ง. เพ็กส์
อินโดจีน สืบดาห์วิจารณ์ ปีที่ 40 ฉบับที่ 21. ตุลาคม 2536. หน้า 30.

¹¹ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ชนกลุ่มน้อยกับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ :
2536, หน้า 252-255.

ยึดครองอยู่ รวมทั้งใช้ เป็นหูเป็นตาคอยหาข่าวความเคลื่อนไหวของทหารพม่า ราษฎรที่เป็นชนกลุ่มน้อยเหล่านี้บางคนก็เข้าร่วมกับกลุ่มกบฏด้วยความเต็มใจ เพราะต้องการสถาปนารัฐอิสระของตนขึ้น บางคนก็จำใจต้องเข้าเป็นพวกเพื่อความอยู่รอด เมื่อทหารพม่าสามารถเข้ามาควบคุมหมู่บ้านเหล่านี้ก็สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านจึงเป็นผลให้ชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวบ้านธรรมดาพากันหลบหนีเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อให้พ้นจากการถูกบีบคั้นของทั้งสองฝ่าย

1.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจของพม่าโดยส่วนรวมในระยะ 10 กว่าปีที่ผ่านมาอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ รัฐบาลก็นโยบายปิดประเทศ ประชาชนมีรายได้น้อย อัตรารายได้เฉลี่ยของประชากรต่อคนมีเพียงคนละ 250 เหรียญสหรัฐ เท่านั้น ประสบกับปัญหาขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะในช่วง 3-4 ปีหลังจากปี 2513 เป็นต้นมา พม่าประสบกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างหนัก มีการขับไล่ชนต่างชาติออกจากประเทศเป็นผลให้ธุรกิจของคนเหล่านั้นตกเป็นของรัฐ โดยไม่ได้รับค่าชดเชย ในปี 2517 ภาวะเศรษฐกิจของพม่าเข้าสู่ระดับวิกฤตกล่าวคือ ภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ปริมาณการส่งออกลดลงเหลือเพียง 1 ใน 3 ของปริมาณก่อนหน้าการปฏิวัติเมื่อปี 2505

ผู้พลัดถิ่นซึ่งเป็นชาวไร่ชาวนาเป็นส่วนหนึ่ง นอกจากประสบความยากลำบากทางเศรษฐกิจอันเป็นปัญหาร่วมของพม่าแล้ว ในบางปีการทำนาทำไร่ไม่ได้ผล รัฐบาลได้เริ่มสนับสนุนเกษตรกรเป็นการใหญ่เมื่อปี 2518 โดยการนำวิธีการที่เพิ่มผลผลิตใหม่ ๆ มาใช้ อย่างไรก็ตาม สภาพเศรษฐกิจของพม่าในปัจจุบันก็ยังมีปัญหาอยู่มาก การขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคมีอยู่โดยทั่วไป การลักลอบนำสินค้าจากไทยผ่านทางชายแดนด้านจังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรีก็พอจะช่วยให้การขาดแคลนสินค้าบรรเทาลง

ปัญหาการว่างงานก็เป็นปัญหาที่สร้างความยุ่งยากให้กับรัฐบาลพม่ามากในแต่ละปีจะมีผู้จบมหาวิทยาลัยหลายพันคน จบออกมาแล้วหางานทำยากเพราะมีแต่ภาครัฐบาลไม่มีภาคเอกชน เนื่องจากการหางานทำยากนี้เองจึงมีคนพม่าที่จบการศึกษาสูง ๆ พากันมาทำงานในต่างประเทศกันมาก

อย่างไรก็ตาม โดยเหตุที่คนพม่ามีชีวิตที่เรียบง่าย อยู่กันอย่างประหยัด อดออม เพราะฉะนั้นแม้จะประสบปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าว ก็ยังพอทนอยู่กันได้ การอพยพหลบหนีของผู้ลี้ภัยเข้าสู่อะเซียนด้วยสาเหตุทางด้านเศรษฐกิจจึงมีน้อยกว่า

1.3 ปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในพื้นที่ชายแดนที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของชนกลุ่มน้อยนั้น พอถึงช่วงฤดูแล้งของทุกปี รัฐบาลพม่าจะส่งกำลังทหารเข้ากวาดล้างจุดต่าง ๆ ที่เป็นที่มั่นฝ่ายกบฏ ในการสู้รบกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นซึ่งพลอยถูกลูกหลงไปด้วยทำให้อาจเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นประจำ รวมถึงตลอดจนทรัพย์สินก็ได้รับความเสียหายโดยไม่อาจไปเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้ บางครั้งก็ถูกทหารพม่าเกณฑ์ไปเป็นลูกหาบโดยไม่อาจขัดขืนได้ สภาพการเช่นนี้ก็ถือเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ลี้ภัยพากันอพยพหลบหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย

2. ปัจจัยที่เป็นเหตุชักจูง (Pull Factors) สาเหตุที่ดึงดูดหรือชักจูงให้ผู้ลี้ภัยอพยพเข้ามาอาศัยในประเทศไทยมีอยู่หลายประการคือ

2.1 ความโอบอ้อมอารีย์ของคนไทย กิตติศัพท์ความโอบอ้อมอารีย์ของคนไทยต่อคนต่างชาติ ต่างภาษา มีมาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว เพราะฉะนั้นการที่คนไทยมีใจเมตตาปราณีให้การต้อนรับคนต่างชาติต่างภาษาโดยไม่รังเกียจเหยียดฉกั้นนั้น ก็เป็นสาเหตุชักจูงประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ลี้ภัยเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย

2.2 สภาพเศรษฐกิจที่ดีกว่า แม้สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศไทยจะไม่ดีนักเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ แต่เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกันทั้งหมด ยกเว้นมาเลเซียประเทศเดียวก็ปรากฏว่าประเทศไทยมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีกว่าประเทศเหล่านี้ ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกและสบายกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นสิ่งจูงใจให้บรรดาผู้ลี้ภัยเดินทางเข้ามาแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในประเทศไทย

2.3 ความต้องการแรงงาน ปัญหาเศรษฐกิจที่สำคัญของพม่าขณะนี้คือ ประชาชนมีรายได้น้อย มีคนว่างงานเป็นจำนวนมาก ผู้ลี้ภัยจึงพากันเข้ามาหางานทำในประเทศไทยแม้จะได้รับค่าแรงที่ต่ำกว่าคนไทย พวกนี้ยินดีที่จะรับเพราะยังดีกว่ามีชีวิตที่ลำบากยากแค้นในพม่า และโดยที่เป็นผู้ที่มีความอดทน สามารถปกครองได้

ง่ายจึงทำให้นายทุนไทยที่มีกิจการเหมืองแร่ ทำไร่ และกิจการเผาถ่าน นิยมจ้างแรงงานพม่ากันมาก ซึ่งก็นับว่าเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือนายทุนบางคนถึงกับจ้างให้ผู้พลัดถิ่นที่ทำงานอยู่กับตนไปรับเอาพรรคพวกเพื่อนฝูงในพม่าเข้ามาทำงานด้วย

2.4 ความผ่อนปรนของรัฐบาล ที่ผ่านมามองเห็นว่าประเทศไทยไม่เคยมีนโยบายใช้กำลังเข้าสกัดกั้นหรือผลักดันผู้อพยพอย่างรุนแรงเลย แม้กระนั้นก็ตาม บรรดาประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศก็คอยเฝ้าดูการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ไทยอย่างใกล้ชิด เมื่อผู้อพยพลี้ภัยกลุ่มต่าง ๆ เข้ายบย่างเข้าสู่ประเทศไทย ก็เป็นอันมั่นใจได้ว่าเขาจะต้องได้รับการผ่อนปรนให้อยู่อาศัยได้เป็นการชั่วคราว การผ่อนปรนของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยนี้เองก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้พลัดถิ่นเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย แม้จะไม่ใช้ปัจจัยในการดึงดูดโดยตรง แต่ก็มีผลทางอ้อม

แนวทางที่ชี้เป็นกรอบการศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลักลอบเข้าเมืองของคนสัญชาติพม่า รวมทั้งผลกระทบต่าง ๆ ต่อไทย

